בס"ד. ש"פ וארא, ר"ח שבט ה'תש"מ. הנחת הח' בלחי מוגה

כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני
גו' כן יעמוד זרעכם ושמכם[1], ומדייק רבינו הזקן בד"ה זה
דש"פ וארא תקס"ז*[1] (שהי' גם שבת ר"ח), ועד"ז בד"ה זה וד"ה
השמים כסאי גו', שברישׁ ספרו תו"א ובסיום לקו"ת (שהם ספר אחד,
כידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר באגה"ק שלו[2], ע"ד הדפסת תו"א
ולקו"ת), מהו ענין השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה,
וגם מהו ענין כן יעמוד זרעכם ושמכם.

ונקודת הביאור בזה (בדרושים הנ"ל) הוא, בהקדים מה שארז"ל[3]
בראשית, בשביל ישראל, שנקראו ראשית, ובשביל התורה שנקראת
ראשית, וא"כ, כיון ששמים וארץ נבראו בשביל תורה וישראל, מוכרח
לומר שיש בחי' שמים וארץ בתורה ובישראל. והנה ענין שמים וארץ
בתורה הן בחי' תושב"כ (שמים) ותושבע"פ (ארץ), ובכללות הו"ע
תורה ומצוות, תורה היא בחי' שמים, ומצוות הן בחי' ארץ. וגם בענין
התורה עצמה ישנו ענין התורה שבזה וענין המצוות שבזה, הלימוד
בשקו"ט שבתורה, שהו"ע התורה שבתורה (בחי' שמים), והלימוד
לאמוקי שמעתתא אליבא דהילכתא[4] המביא ליד מעשה המצוות[5],
ושמרתם ועשיתם[6], בחי' ארץ. וכן בישראל ישנו בחי' שמים וארץ,
דיש בהם נשמות וגופים, שהוא בחי' שמים וארץ. דהנשמה היא חלק
אלוקה ממעל ממש[7], אבל הנשמה ירדה בגוף, נשמה שנתת בי, והגוף
הוא עפר מן האדמה[8], ודוקא יחדיו נקראים אדם כמ"ש[9] זכר ונקבה
בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם, ועד"ז בעבודת ישראל הם ב'
אופני העבודה דרצוא ושוב. רצוא הוא בחי' ארץ, כמרז"ל[10] למה
נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, ושמים הוא בחי' שוב,
המשכה מלמעלמ"ט, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, וכמ"ש גבי
התורה[11] כי מן השמים דברתי עמכם, ועד"ז בעבודה הו"ע המשכת
אלקות למטה.

אמנם כ"ז הוא בחי' שמים וארץ [הן בתורה והן בישראל, ואין
אנו יודעים מי קדם למי] כמו שהן עכשיו, אבל לע"ל יהי'
השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה, כי לע"ל תהי'
התחדשות גמורה בענינים הנ"ל. דגם עכשיו ישנו ענין ההתחדשות

1) ישעי' סו, כב. – הפסרת שבת ר"ח. *1) סה"מ וקס"ז ע' כז ואילך. 2) נדפסה ב"מפתחות והערות" לתו"א יס, א ואילך. 3) פרש"י ר"פ בראשית. 4) יומא כו, א. 5) ראה קידושין מ, ב. 6) ואתחנן ד, ו ובפרש"י. פרש"י אמור כב, לא. 7) תניא רפ"ב. 8) בראשית ב, ז. 9) שם ה, ב. וראה תו"א בא ס, רע"ג. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח בתחלתן. 10) ב"ר פ"ה, ח. 11) יתרו כ, יס.

בענינים הנ"ל, אבל אין זה התחדשות גמורה, ולע"ל תהי' התחדשות
גמורה. דהנה גם עתה, ישנו החיוב בלימוד התורה לאפשא לה[12], לחדש
בתורה, אבל מ"מ אין זה התחדשות גמורה, דהרי כל מה שתלמיד
ותיק עתיד לחדש ניתן למשה מסיני[13]. ועד"ז במצוות שצריך לקיימן
בחיוב ובהתחדשות כראוי למצוות המלך, ומ"מ אין זה חידוש גמור.
ועד"ז בנשמות, שיש עכשיו נשמות חדשות, ומ"מ אין זה התחדשות
גמורה, דכולן היו כלולין בנשמת אדה"ר[14] כדאי' במדרש[15] עה"פ[16]
איפה היית ביסדי ארץ, שיש נשמות התלויים לו בראשו ויש שהם
בעקביו וכו'. ועד"ז הוא בכללות מעשה בראשית, דאף שהקב"ה מחדש
בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, מ"מ אין זה התחדשות גמורה,
והוא רק באופן דחידוש הישנות[17]. משא"כ לע"ל יהי' חידוש אמיתי,
חידוש גמור, שמים חדשים וארץ חדשה.

והענין הוא, דהנה איתא בפע"ח[18] (הובא גם בלקו"ח[19]) שכל
הגילויים עתה הם מבחי' חיצוניות עתיק, ולע"ל יתגלה פנימיות
עתיק. וכיון שלע"ל יתגלה בחי' פנימיות עתיק, לכן יהי' אז חידוש
אמיתי הן בתורה הן בישראל והן בהעולם. החידוש שבתורה הוא מה
שתורה חדשה מאתי תצא[20], כי על תורתו של משיח כתיב[21] ישקני
מנשיקות פיהו, שגילוי האהבה שבבחי' נשיקה הוא גילוי אהבה עצמית,
שלמעלה שלא בערך מן האהבה המתגלית ע"י הדיבור[22], ועד שתורת
עוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח[23]. ועד"ז הוא בנשמות, שאז
יתגלו נשמות חדשות [לא רק אלו שהיו כלולות בנשמת אדה"ר, אלא
חדשות ממש] שלא היו כלולות באדה"ר. ועד"ז תיקון העולם לע"ל הוא
באופן של התחדשות גמורה, דלבד זאת שיהי' לתקן עולם במלכות
ש-ד-י, תיקון העולם דעתה, הנה עוד זאת שיהי' אז עולם חדש
לגמרי. וזהו כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה,
כי לע"ל יומשך מבחי' אני עושה, אתעדל"ע מצ"ע שאינה בערך כלל
אל האתעדל"ת ואפילו אל האתעדל"ע שע"י האתעדל"ת, ובלשון הפע"ח
שיומשך בחי' פנימיות עתיק, וע"כ יהיו אז שמים חדשים וארץ חדשה,
התחדשות בהענינים דשמים וארץ.

12) זח"א יב, ב. 13) נסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1088 הערה 11. 14) אגה"ק ס"ז (קיא, ב). 15) שמו"ר פ"מ, ג. 16) איוב לח, ד. 17) ראה המשך מים רבים תרל"ו פל"ג. אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכ, ב. 18) שער הק"ש פס"ו. 19) שה"ש נא, ג. 20) ראה ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג. 21) שה"ש א, ב. וראה פרש"י עה"פ. 22) תו"א תרומה פ, ד. ובכ"מ. 23) קה"ר פי"א ח. וראה שם פ"ב, א.

הנחת הח' בלחי מוגה

וממשיך בכתוב כן יעמוד זרעכם ושמכם. הנה זרעכם הו"ע לימוד התורה, שהלימוד בה צ"ל באופן של זורע זרע, להרבות ולחדש בתורה, לאפשא לה. ושמכם היינו קבלת עול מלכות שמים, שזהו ענין השם, לקבל עול שמו של המלך, שלא מצד הבנה והשגה והשכלה. והנה לכאורה, מכיון שהגילויים דלע"ל הם בבחי' התחדשות, שלא בערך כלל לגבי העבודה דזרעכם ושמכם (העבודה דעתה), יש מקום לומר, שהעבודה דעתה תתבטל לע"ל. וע"ז מחדש שכן יעמוד זרעכם ושמכם, כי הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו במשך שיתא אלפי שני דהוה עלמא[24], ובפרט בזמן הגלות[25], ובמיוחד בדרא דעקבתא דמשיחא. וע"ד מה דאיתא בזהר[26] בענין הגילוי דמ"ת [שכולל גם הגילוי דלע"ל, וכידוע[27] דמ"ת לא יהי' עוה"פ, וכבר ניתן הכל במ"ת] שע"י הודאת יתרו, שאמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים[28], עי"ז הי' הגילוי דמ"ת כיתרון האור מתוך החושך ויתרון החכמה מן הסכלות[29], עד"ז בהגילוי דלע"ל שהוא ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא דעתה. ואף שההמשכה לע"ל היא מבחינה אתעדל"ע שאין האתעדל"ת מגעת לשם, כנ"ל, מ"מ, הרי אמרו[30] דקוב"ה לא שריא אלא באתר שלים, והאתר שלים הוא ע"י מעשינו ועבודתינו. וזהו כן יעמוד זרעכם ושמכם, כן הוא לשון ריבוי, שמרבה ענין החידוש על זרעכם ושמכם, העבודה בזמן הגלות, כי התחדשות זו היא מן העבודה עתה.

וי"ל ע"ד מ"ש הרב המגיד בריש ספרו אור תורה ולקו"א, ששרש הנשמות עלה לפניו ית' במחשבה, כמו הכן קטן טרם הולדו, היינו שגם בבחי' שלפני הולדו, פועלים נשמות ישראל ע"י עבודתם בבחי' קטנות. ועד"ז הי' הבעש"ט לפני התגלותו עזור למלמד תינוקות[31], ואומר עמהם איש"ר וכיו"ב, מפי עוללים ויונקים יסדת עוז[32], וזה הביא להתגלותו (של הבעש"ט), שהיא בחי' נעלית ביותר. וכמו"כ י"ל, דגם ע"י העבודה דעתה, שהוא בבחי' קטנות (לגבי הגילוי דלע"ל) פועלים את ההתחדשות דלע"ל.

וזהו מה שנאמר בתחלת ההפטרה[33] השמים כסאי והארץ הדום רגלי, דקאי על העבודה עתה, ואח"כ ממשיך שעי"ז יהי' ענין השמים

24) ר"ה לא, א. 25) תניא רפל"ז. 26) ח"ב סז, ב. סח, א. נתבאר בד"ה ויאמר משה תש"ט פ"ו ואילך. ובכ"מ. 27) המשך תרס"ו ע' בג. תקמו. ד"ה הנ"ל שם. ובכ"מ. 28) יתרו יח, יא. 29) ע"פ קהלת ב, יג. וראה אה"ת ר"פ יתרו. ד"ה הנ"ל שם. 30) זח"ג צ, ב. וראה לקו"ת שה"ש כד, סע"א ואילך. 31) כש"ס (הוצאת קה"ת) הוספות טר"ה. וש"נ. 32) תהלים ח, ג. 33) ישעי' סו, א.

החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה. ואז יקויים מ"ש בסיום ההפטרה[34] והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני, שתהי' העלי' לא רק ברגל אלא מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו[35], כאשר יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כו' ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' וינצח ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל[36] והיתה לה' המלוכה[37], בקרוב ממש ובעגלא דידן.

---

34) ישעי' שם, כג. 35) פס"ר פ' שבת ור"ח (ב). יל"ש עה"פ (רמז תקי"ד). שם רמז תק"ג. ועוד. 36) רמב"ם הל' מלכים ספי"א. 37) עובדי' א, כא.